

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. Alexander III. (a) Casinensi Abbati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

184 In Librum IV. Decretalium,
 Titulus XIV. De consanguinitate, & affinitate.

TITULUS XIV.

De consanguinitate, & affinitate.

CAPUT I.

Alexander III. (a) *Cassinensi Abbati.*

EX litteris tuis ad nos directis accepimus, quod cum quidam secretò indu-
 tam mulierem subarrhasset, & cognoscens carnaliter cohabitasset cum ea
 per annum, (b) Mundualdus virum mulieris traxit in causam, proponens
 quod illam in potestate sua positam, quasi fornicariam cognovisset. Tunc
 vir & mulier juramento firmarunt, quod ab initio alter in alterius copulam mari-
 talem consenserunt, & de cetero sicut vir, & mulier in simul cohabitarunt. Cum
 autem nec juramento mulieris fidem procurator habuerit, exegit eam publicè sub-
 arrhari. Quod cum vir facere paratus esset in conspectu Ecclesiæ, surrexerunt duo
 proponentes præfatæ mulieris conjuges in quinto gradu consanguinitatis, & primo
 genere affinitatis sese contingere: quia pater illius, qui eam subarrhare volebat, prio-
 rem virum in quarto gradu consanguinitatis attigerit. Unus autem ita se vidisse
 juravit, alius autem noluit id juramento firmare, & ob hoc licet ille præfatam mu-
 lierem subarrhare distulerit, minimè tamen ab ejus cohabitatione discessit. Pro-
 cessu verò temporis ad instantiam Mundualti præfatus publicè matrimonium cele-
 bravit, & postmodum ferè cum uxore per annum permansit. Nunc autem quæ-
 stio prima revixit, & jurarunt duo coram Archipresbytero (c) plebario, ut dicis,
 quod primus vir fuit in quinto gradu consanguinitatis patri præsentis viri. Unde
 quia diversi diversa sentiunt, quid agendum sit in hoc casu, nostris litteris quæ-
 ris edoceri. Quocirca d. t. p. A. s. p. m. quat. utramque partem ante tuam præsen-
 tiam convoces, & faciens testes coram te jurare, adhuc inquiras, à quibus, & quan-
 do didicerint quod testantur. Si verò post motam quæstionem didicerint, non est
 jam dictum matrimonium dissolvendum: similiter nec si ab accusatoribus matri-
 monii didicerint. Inquisitâ verò veritate diligenter, si per testes circumspectos, &
 omni exceptione majores inveneris, quod primus vir patrem superstitis in quinto,
 vel sexto gradu consanguinitatis attigerit, non differas sententiam divortii promul-
 gare. Equè enim, ut canones dicunt, abstinendum est à (d) consanguineis uxo-
 ris, ut à propriis, usque ad septimum gradum. Cæterum prudentiam tuam volumus
 non latere, quod personæ idoneæ nominandæ sint, & gradus distinguendi, & ab
 utroque latere computandi: nec sunt causæ matrimonii tractandæ per quoslibet, sed
 per (e) iudices discretos, qui potestatem habeant judicandi, & statuta canonum su-
 per his nequaquam ignorent.

NOTÆ.

I.
 De Cassi-
 nensi Mo-
 nasterio.

(a) *Cassinensi.* Ita etiam legitur in prima col-
 lectione, sub hoc titulo, cap. 2. & post Con-
 cil. Lateran. p. 6. cap. 32. Monasterium hoc Cassi-
 nense, præcipuum Ordinis D. Benedicti, ita di-
 ctum est à monte Cassino, in Provincia Campa-
 niæ, Regni Neapolitani, quod jussu Domini no-
 stri construxit idem Sanctus, cujus magnitudi-
 nem, originem, & progressum latè describit Ye-
 pes tom. I. chron. D. Benedicti, & post eum Coro-
 nel. in notis ad Gongoram, tom. 3. fol. 429. Monaste-
 rium hoc Cathedrâ Episcopali præfulgebat tem-

poribus Alexandri III. usque ad tempora Urba-
 ni V. ut refert ipse Yepes: unde Rofredus Epi-
 scopus simul, & Abbas, quem postea Clem. III.
 creavit Cardinalem tituli Sancti Marcellini, con-
 sultuit ipsum Alex. de valore cujusdam matrimo-
 nii; casus autem ita contigit: Cum Petrus Mari-
 am clandestinè desponsasset, subarrhassetque, tu-
 tor ipsius mulieris Petrum urgebat, ut ipsam pu-
 blicè in uxorem duceret in conspectu Ecclesiæ:
 & cum ipse paratus esset eam publicè in uxorem
 accipere, duo testes asseruerunt, ipsum Petrum
 cognatum fuisse in quinto gradu prioris viri
 ipsius Mariæ; & ita eodem affinitatis gradu
 ipsam

ipsam attingere: sed cum illi testes non essent idonei, quia unus de auditu tantum deponere, alius testimonium suum iurejurando firmare renebat, matrimonium publicè celebratum fuit; sed cum postea adfuerint alii duo testes idonei, & omni exceptione majores, qui sub juramento deposuerunt ipsum maritum quarto-consanguinitatis gradu priorem virum ipsius mulieris attigisse, & ita in eodem affinitatis gradu cum uxore esse, consultus Alex. III. decrevit, simile matrimonium, etsi publicè celebratum, esse dissolvendum ob prædictum affinitatis gradum.

2. *Mundual-*
du quis?
(b) *Mundualdu.* Idem tutor, à mundio, quod est tutio, ut in legibus Longobard. lib. 1. tit. 30. l. 11. & lib. 2. tit. 33. l. 3. & aliis congestis à Lindembrogio in *Glossario legum antiq. verbo Mundualdu.* Flodoardus *Hist. Rhem.* lib. 2. c. 19. *Non dubito tua id notum esse charitati, quanta nobis Ecclesiastica disciplina, quantisque nostrorum necessitatibus subditorum, & insuper mundualium oppressio- nibus, quibus quotidie agitantur, cura constringat.* Burchardus lib. 19. *Decreti, ex Pœnitentiâ Romano: Rapisti uxorem tuam, & vi, sine voluntate mulieris, vel parentum, in quorum mundiburdio tenebatur, illam abduxisti.* Et apud alios relatos à Vossio lib. 2. *de vitiis sermon. cap. 12.* Ut enim apud Romanos mulieres etiam in perpetua tutela, dum matrimonium contraherent, Ulpianus in *fragm. tit. 51. §. final. & tit. 20. §. femina,* cuius tutelæ vestigia extant in l. 2. §. *is qui capite, vers. interdum, ff. de capite minur. l. qui habebat 47. ff. de vulgari, l. 11. ff. de legat. 3.* ita etiam apud Longobardos, ut constat ex variis eorum legibus congestis à Lindembrogio *ubi supra, verbo Mundium.* Unde juxta morem ipsius provinciae, ubi præsens casus contigit, refertur ipsam mulierem sub mundualdo fuisse.

(c) *Plebario.* Plebano, legitur in Concilio; sed legendum est *Plumbarole*, quod est Castrum in Regno Neapolitano subjectum Caenobio Casinensi, ut notavit Cujacius in *praesenti.*

(d) *Consanguineis uxoris.* Legendum esse, *Consanguineis mariti*, ut congruant hæc verba decisione, docuit Cujac. in *praesenti.*

(e) *Judices discretos.* Per Episcopos videlicet, ut ordinarios; per alios vero Praelatos virtute delegationis, ut probavi in c. 1. *ut licet non contest.* facit caput *litteras, de rest. spol. & Synodus Londin.* habita anno 1237. apud Matth. Paris. in *Henric. III.* Propterea duximus statuendum, quod matrimoniales cause, quæ inter ceteras maturitate magna & diligentia sunt tractande, viris providis, & fide dignis, & habentibus juris peritiam, vel saltem competens exercitium, committantur.

COMMENTARIUM.

3. *Conclusio*
traditur,
& proba-
tur.
EX hoc textu sequens communiter deducitur disputanda assertio: *Separatur matrimonium inter affines contractum, etiam usque ad sextum gradum.* Probant eam textus in c. *si qua mulier 35. q. 1. c. nullum 35. q. 2. cap. & hoc quoque 35. q. 3. Concil. Agathense can. 61. Epauan. can. 30. Tolet. 2. can. 5. Aurel. 1. can. 20. Aurel. 2. can. 10. Aruern. can. 11. Turon. 2. can. 21. Matiscon. 2. can. 18. Altissiod. can. 27. 28. 29. & 30. Cabilon. 2. can. 29. Moguntinum sub Leone III. & Carol. can. 54. & 56. Gregorius I. lib. 12. epist. 31. Gregorius II. epist. 14. Zacharias epist. 1. colum. 2. Gregor. VII. lib. 7. epist. 9. & lib. 8. epist. 3. Trident. sess. 24. de reform. matrim. can. 9. quorum jurium, & aliorum verba referunt Ant. August. in *epit. juris Pontificii, lib. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. IV.**

29. tit. 13. Jodocus Coccius *rom. 2. thes. fidei Carbol. lib. 9. art. 5.* Illustrant ultra congestos à Barb. in *praesenti, Cujacius, & Canisius hic, Grotius lib. 2. de jure belli, c. 5. n. 13. Scortia in select. epit. 94. theore- rem, 231. Junius rom. 1. polit. q. 37. Petrus Greg. lib. 9. synagm. c. 11. & lib. 3. partit. tit. 21. c. 5. & in c. 2. n. 50. de spons. Gentil. lib. 5. de nuptiis, c. 6. Bobadilla lib. 1. polit. c. 9. Hothomanus lib. 4. illustr. c. 35. Mancinus lib. 1. de triplici juris collat. c. 111. Costanus de sponsals. fol. 110. Cujacius ad titul. C. de incestis nupt. Forner. lib. 3. select. c. 26. Roussel. lib. 1. histor. jur. Pontif. c. 15. n. 12. Vighel. in method. jur. can. fol. 459. Vinius lib. 2. select. c. 13. Didacus Perez in l. 2. tit. 19. lib. 5. ordin. Perez de matrim. disp. 31. per totam, Basiliius eod. tract. lib. 7. cap. 33.*

Sed hæc assertio difficilis redditur sequenti consideratione, quam deducam ex fundamentis, quibus moti Brentius, Lutherus & Kemnitius, asseruerunt matrimonium injustè ab Ecclesia inter affines, & consanguineos prohiberi. Primò ait Brentius in *comment. ad c. 28. Lev.* Romanus Pontifex non est supra Christum, cum ejus tantum vicarius sit: sed Christus Dominus non venit leges politicas constituere, sed verbum Dei annunciare: ergo nec Romanus Pontifex debet, aut potest ejusmodi leges ferre; & per consequens matrimonium inter certas personas prohibere. Secundò ajunt Luth. in *Babyl. c. de matr. & Bucerus in c. 19. Matthai.* Deus melius novit quæ sint personæ aptæ ad matrimonium, & quousque se extendant gradus cognationis, quam ullus homo: at ipse non prohibuit conjugia nisi usque ad secundum gradum in linea æquali: ergo temerè prohibentur ab hominibus conjugia in gradibus ulterioribus. Deinde Beza in *lib. de repud.* Kemnitius 2. p. exam. expendant Concil. Turon. 2. can. 22. in illis verbis: *De incestis conjunctionibus censuimus, statuta canonum vetera non irrumpi, & c. Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedat. Turpitudinem patris tui, matris tue, uxoris patris tui, sororis tue, sive ex patre, sive ex matre, qua domi vel foris genita est; filia filii tui, vel nepus ex filia; filia uxoris patris tui, quam peperit patri tuo, sororis patris tui, sororis matris tue, patru tui, & uxoris ejus, nurus tue, uxoris fratris tui, sororis tue, & filia ejus; filia ejus, vel filii sororis uxoris tue non revelabis: cum uxore proximi tui non coibis. Et Parisiense c. 4. ibi: Nullus illicita conjugia contra præceptum Domini sortiri præsumat, idest, fratris relictam, novercam, relictam patru, vel sororem uxoris sua sibi audeat sociare, neq. avunculi quoque, qua relicta est, neq. nurus sue, vel matertera conjugio potiatur: pari etiam conditione conjugio amita, privigna, ac filia privigna conjunctionibus præcipimus abstinere.* In quibus non prohibetur conjugium inter affines, nisi usque ad secundum gradum: ergo non usq; ad septimum, ut in præfenti docetur. Accedit, nam apud Romanos, qui semper in nuptiis honestatem præferrebant, l. *semper, ff. de ritu nupt. l. semper, ff. de reg. jur. nuptiæ non prohibebantur inter affines lineæ transversalis, ut probant Grot. lib. 2. de jure belli c. 10. Vinius lib. 2. select. c. 13.* ergo non repugnat honestati nuptiarum matrimonium contrahi inter affines.

Quæ dubitandi ratione non obstante, vera est præfens assertio, pro ejus expositione sciendum est, affinitatem, si ejus etymologiam attendamus, esse quasi duorum ad unum finem unitatem, eo quod duæ cognationes diversæ per nuptias copulentur, & alter ad alterius cognationis finem

4.
impugna-
tur tradita
assertio.

5.
Affinitatis
etymon, &
diffinitio.

accedat; cum enim per copulam vir & femina efficiantur una caro, sanguis unius dicitur alterius sanguinem tangere, & ob id consanguinei unius conjugis sunt alteri conjugii affines. *c. fraternitatis 35. q. 10. l. non facile, §. 3. ff. de gradibus: ex Cicerone, & Terentio illustrat Gentilis lib. 5. de nuptiis, c. 12. Beyerlinch in theatro, verbo Affinitas.* Si autem rem ipsam exquiramus, affinitas secundum jus civile non male diffinitur, ut sit civile vinculum ex iustis nuptiis procedens; ut docent Brissonius de v. s. verbo Affinis: nam iure civili non nisi ex iustis nuptiis oriebatur, *l. 4. §. affinis, & §. sciendum, ff. de gradibus.* Ubi dum docetur, nec cognationem, nec affinitatem esse posse sine iustis nuptiis, id referendum est ad cognationem, & affinitatem naturalem; nam naturalis cognatio, & affinitas etiam ex servili cognatione & conjunctione oriebatur, juxta textum sic accipiendum in *l. adoptivus 14. §. servilis, ff. de ritu nupt.* explicat A. Faber in *jurisprud. tit. 9. princ. 6. illat. 1.* Nec prædicta diffinitio everitur ex *l. quod Servius 8. vers. donec, ff. de condit. caus. data,* ubi aperte dicitur, inter sponfos affinitatem contrahi. Nam respondendum est cum Glossa ibi, verbo *Affinitas, Cattrensi n. 6. Fabro in ration. ad ipsum textum, Meratium ibi improprie dixisse affinitatem inter sponfos manere pro publica honestate, ut etiam improprie divortium dari inter sponfos dixit, cum divortium proprie loquendo non detur nisi inter conjuges, l. inter stuprum, §. divortium, ff. de u. s. Jure vero canonico attento affinitas ita definiti solet, ut sit proximitas personarum ex carnali copula proveniens, omni carens parentela: ita Covarr. in *4. p. 2. c. 6. §. 7. D. Thom. in 4. dist. 4. q. unic. art. 1. quest. 3.* Dicitur generaliter ex copula, quia ad contrahendam affinitatem copula omnino necessaria est, nec interest an ea licita, vel illicita fuerit, *cap. in litteris 24. de testibus, c. discretionem, c. tua, de eo qui cognovit, ubi probavi, et si aliter docuerit Corrafius lib. 1. miscel. c. 3. nec etiam refert, an copula habita sit cum femina volente, an profusus cum invita, ignorante, dormiente, ebria, vel infana; quia ut affinitas contrahatur, tantum desideratur quod copula habita apta sit ad generationem, unde consequens est, ad affinitatem desiderari perfectum congressum cum vera seminis emissionem intra vas femineum, ex ratione textus in *c. fraternitatis, 35. q. 1. c. lex divina 27. q. 2. c. extraordinaria 35. q. 3.* docent cum aliis pluribus Sanchez de *matrim. d. disp. 65. n. 8. Basil. supra.* Immo & plures apud Dianam *p. 4. tract. 4. resol. 43.* requirunt utriusque seminis commixtionem, tamen et si contrarium teneant Sanchez *lib. 7. disp. 64. n. 21. Torreblanca de jure spirit. lib. 2. cap. 5. sect. 9. Diana 3. p. tract. 5. resol. 19.* Similiter probabile est, non sufficere commixtionem seminis operam demonis, seu artificio; sed necessariam esse copulam utriusque modo connaturali, ut fiant una caro. Basil. *lib. 7. cap. 35. n. 2. Diana 3. p. tract. 5. resol. 19.* contra Sancium *lib. 9. disp. 64. n. 15.* & alios. Nomina autem affinium utroque jure attento sequentia sunt. Socer, qui est viri, aut uxoris pater, *l. 4. §. gradus, ff. de gradibus.* Socrus, quæ est viri, aut uxoris mater, & ad generum, nurnumque refertur, *d. l. 4. §. gradus, l. adoptivus 14. §. ult. ff. de ritu nupt.* Profocer, qui & focer magnus dicitur, est uxoris, aut mariti avus, & ad prognerum, & pronurum refertur, *d. l. 4. §. gradus, l. 3. §. ultim. ff. de postul.* Profocrus, quæ & focrus magna dicitur, uxoris, aut mariti avia est, *d. l. 4. §. gradus.* Vitricus, maritus alter matris, cum privigno, & privigna con-**

fertur, *d. l. 4. §. gradus, l. 3. C. communia de success.* Noverca, altera patris uxor, & cum privigno & privigna confertur, *d. l. 4. §. gradus;* latè tamen etiam ad avi & proavi uxorem hoc nomen producit, *dict. l. adoptivus, 14. §. 2.* Privignus, uxoris filius ex alio marito, itemque mariti filius ex alia uxore natus, & cum vitrico, vel noverca confertur, *d. l. 4. §. gradus;* latè etiam ad uxoris nepotem, & pronepotem hoc nomen producit, *d. l. adoptivus 14. §. 2.* etiam hoc nomen convenit ei, qui ex non nupta, & quæ post alteri nupsit, natus est, *l. privignus 7. ff. de gradibus non tamen convenit illi, qui ex uxore mea, quæ post divortium alteri nupsit, natus est, l. si qua mihi 12. §. 2. ff. de ritu nupt.* Confoceri etiam dicuntur inter se, quorum unius filius alterius filiam uxorem duxit, Suetonius in *Clandio, ibi: Appium & Syllanum confocerum suum occidit.* Et eadem ratione comprivigni dici possunt, quorum unus novercæ filius alteram vitrici filiam, aut ex contrario, uxorem duxit, ut in *§. mariti, Instit. de nuptiis, l. cum hic status 32. §. si socer, ff. de donat. inter.* Nomina lineæ transversalis per pauca sunt in Latina lingua, sed doctrinæ causâ varia finguntur & supponuntur. Fratria, fratris uxor. Nonius autem ait, *Fratria appellantur fratrum inter se uxores;* unde corrigi dictam legem *4. §. gradus, Franciscus Hothom. de ritu nupt. c. 10. & pro genitricis, legit fratricæ, in c. quod autem 35. quest. 5.* Fratrista, uxor fratris dicitur. Etiam fororis maritus novâ, commentitiâ voce sororius dicitur, quia ut ait D. Isidor. *lib. 10. etymolog. cap. 7.* ille nullum in Latina lingua nomen habet. Frater mariti dicitur levir, *d. l. 4. §. gradus.* Nonius ubi supra, ibi: *Levir dicitur frater mariti, quasi levius vir.* Profrater etiam dicitur uxoris frater, & proforor mariti foror appellatur. *Glos. ind. l. 4. §. gradus.* Prosequitur alia nomina etiam affinitatis Franc. Hothom. ubi supra.

Deinde, ut affinitatis genera, & gradus agnoscamus, sciendum est, olim affinitatem in triplici genere consideratam fuisse, *c. de propinquis, c. porro, 35. q. 3.* Primum erat inter mulierem copulâ licitâ, vel illicitâ cognitam; & inter viri cognoscentis consanguineos, & e contra; & inter consanguineos mulieris cognita. P. Blesensis *epist. 115. ibi: Inveniuntur canonibus, ex quorum intelligentia triplex affinitatis genus, & in eis diversorum distinctionem graduum industria Scholaris explicavit.* Secundum autem oriebatur inter affines, & maritum, seu uxorem sui affinis, veluti si Titius vellet cum uxore Sempronii fratris suæ uxoris post utriusque mortem matrimonium contrahere, quo casu matrimonium celebratum nullum erat. Tertium nascebatur cum marito, seu uxore illius conjuncto in secundo affinitatis genere, exempli gratiâ, si uxor Sempronii prædicti post ejus mortem matrimonium contraheret cum Sejo, quo casu Titius cum eo affinitatem contrahebat, ut docet Sanchez de *matrim. lib. 7. disp. 63. num. 3. Basil. d. cap. 34. n. 1.* & olim secundo & tertio affinitatis genere etiam matrimonium prohibebatur, *cap. de propinquis, 35. q. 2. c. 1. & per totum, de sobole ex secundis nuptiis suscepta, in 1. collect.* sed Innocentius III. in Concil. Lateran. relato in *cap. non debet, hoc ritu, secundum* & tertium affinitatis genus sustulit, & primum usque ad quartum tantum gradum matrimonium impedire statuit.

Affinitatis autem nulli sunt gradus, ut ait Mostellianus in *l. 4. §. gradus, ff. de gradibus;* unde in *Affinitatibus* Pan-

6.
De affinitatis generibus.

7.
Affinitatibus

quomodo
compute-
tur.

Pandectis Florentinis titulus rectè concipitur de gradibus & affinitibus; & malè in vulgatis habetur, de gradibus affinitatis: & Justinianus in l. 2. §. sexta 7. C. de veteri jure, ait: *Et jus omne, quod de gradibus affinitatibus descendit; cujus rei illa ratio reddi potest, quòd cum nullæ sint affinium generationes, idcirco nec ulli affinium possunt esse gradus; nam pro numero generationum gradus institui solent, ut rectè advertit Cujac. in re- citat. ad tit. de consanguin. in princip. Sed cum Modestino pugnat apertè Paulus in l. i. iureconsultus 10. in princip. ff. eodem titulo, ubi inquit: iureconsultum nosse debere cognatorum, & affinium gradus. Cujus dissidii componendi causâ Cujac. ubi proxime, putat locum Pauli in d. l. i. iureconsultum, mendosum esse, & sic restituendum, cognatorum gradus & agnatorum. Aliter idem Cujac. ad tit. ff. de gradibus, emendat & ita legit: Cognatorum gradus, & affinium nosse debet. Histamen emendationibus expiis, & omisâ solutione Fornerii lib. 3. select. cap. 26. distinguentis inter jus succedendi, & inter prohibitionem nuptiarum, ut quod ad illud jus atinet, non sint ulli gradus, d. l. 4. §. gradus, quoad nuptias verò gradus sint, d. l. i. iureconsultus; respondendum exillimo cum Alberico in d. §. gradus, Cujac. ad tit. ff. de gradibus, in princip. Modest. in d. §. gradus, propriè gradus affinitati denegari; Paulum verò in d. l. i. iureconsultus, abuti appellatione graduum pro serie quadam, adinstar graduum cognationum. Unde inter affines gradus computantur juxta gradus consanguinitatis, l. i. iureconsultus 10. ff. de gradibus. Ita ut quo gradu quis distat à viro, eodem gradu ab ejusdem uxore distet, vel à muliere extra matrimonium cognita, cap. porro 35. q. 5. l. 5. tit. 6. part. 4. Sanchez de matrim. disp. 64. num. 3. Basilius d. cap. 33. num. 3. ipsos verò conjuges inter se affines non esse, sed principium affinitatis, non obscurè colligitur ex l. non ideo 5. C. de hered. insti. gradus autem, tam lineæ rectæ sursum, deorsumque, quàm lineæ transversalis facilè ex omnibus affinitatum supra relatis cognosci possunt.*

8.
De impe-
dimento
affinitatis.

Deinde sciendum est, an hujus affinitatis vinculum originem trahat à jure naturali, an verò à lege positiva? Et distinguendum est inter affinitatem ortam ex copula conjugali, & inter affinitatem proveniente[m] ex copula fornicaria; nam affinitas ex copula licita adinstar consanguinitatis inducit vinculum naturale, ex ea ratione, quia per copulam vir & uxor una caro efficiuntur ad prolis generationem; ac proinde jure naturali consanguinei unius efficiuntur affines alterius, ut docent D. Thomas in 4. distinet. 41. q. unic. art. 1. & pluribus Sanchez de matrim. disp. 65. num. 5. Unde provenit infidelem, qui tempore infidelitatis matrimonium consummavit, non posse post baptismum ritè consanguineam uxoris intra quartum gradum ducere, cap. final. de divorciis, docet Sanchez d. disp. 65. num. 5. etsi dissentiat Henriquez lib. 12. de matrim. cap. 3. num. 4. Ceterùm affinitas ex copula illicita orta non inducit vinculum naturale, sed tantum positivum, ut probat Sanchez d. disp. 65. num. 9. Navarrus lib. 4. consil. 7. de sponsalibus, etsi contrarium teneant Rebellus lib. 3. de matrim. cap. 15. conclus. 2. Hurtado de matrim. disp. 20. difficult. 2. Palau de matrim. disp. 4. puncto 8. Unde fit, posse matrimonium consistere inter eum qui tempore infidelitatis extra matrimonium copu-

lam habuit cum Titia, & ejus consanguinea post baptismum, ut resolvit Navarrus ad hunc titulum, consil. 12. His consequens est, antequam ad gradus, in quibus inter affines nuptiæ prohibentur, perveniamus, exponere, an lege naturali, divinave sint aliqui gradus prohibiti? Et prius de linea recta agamus, in cujus affinitatis primo gradu matrimonium prohiberi jure naturali, veluti inter privignum, & novercam; vitricum, & privignam; focrum, & nurum; focrum, & generum, suaderi videtur primò ex hoc textu, & ex cap. qualiter, cap. de propinquis, 35. q. 3. in quibus docetur, eodem modo abstinendum esse à nuptiis inter affines, & inter consanguineos; sed inter consanguineos jure naturali matrimonium prohibetur in primo gradu lineæ rectæ, ut exponemus infra, in c. quod super; igitur similiter & inter affines. Secundò ex D. Paulo 1. ad Cor. cap. 5. ubi cum de his personis agat, ait: *Talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Ubi innuit, jure gentium simile conjugium non admitti. Faciunt Tertul. ad uxorem cap. 5. ibi: Non defendo secundum legem Creatoris, displicuisse illi qui mulierem patris sui habuit, cum communis, & publicæ religionis securus sit disciplinam. Cicero & Virgil. quorum verba dedi in can. 66. Concil. Illiber. Deinde id probatur ex ratione reverentiæ; eadem enim quæ parentibus debetur, his personis, quæ loco parentum sunt, exhibenda est, l. quia parentis 16. ff. soluto matrim. l. Aristo 40. ff. de ritu nupt. §. affinitatis, & §. focrum, Insti. de nupt. exornant Cujac. lib. 9. observ. cap. 18. & expressit eleganter Pholidides relatus à Cujac. lib. 36. qq. Papi. in l. si adulterium 38. ff. de adult. ibi: *Ne attinge novercam secundo cubili patris, sed eam cole ac matrem.* Quibus, & aliis argumentis docuerunt, in primo gradu jure naturali prohiberi conjugium, Navarrus ad tit. de spons. concil. 14. num. 8. Covarr. de matrim. 2. p. cap. 6. §. 10. num. 19. Bellarminus tom. 2. contro. de matrim. lib. 1. cap. 28. Cujac. in l. ultim. ff. de condit. sine causa. Gothofredus in d. l. 38. §. 5. ff. de adult. pro quibus etiam facit Papinianus in l. si adulterium 38. in princip. ff. de adult. & in l. ult. ff. de condit. sine causa: ubi apertè probat, ex conjunctionibus inter has personas incestum jure gentium admitti; qua de causa videbatur, pecuniam à muliere in hujusmodi nuptiarum causa datam repeti non posse, quasi contra jus gentium, & naturalem honestatem, cujus ignorantia excusari nequibat, d. l. si adulterium §. 1. data esset; & tamen Papinianus in d. l. ult. repetitionem pecuniæ tribuit: sed alia ratione subtili à Papiniano repetitionem concedi notarunt Brissonius de jure connub. pag. 76. A. Faber in ration. ad ipsum textum; quia scilicet matrimonii effectu non sequuto, quod nec jure sequi posset, nulla magis causa dotis dandæ quàm turpis intercesserit, alioquin si de factò nuptiæ sequutæ essent, dos caduca fieret, à fiscoque auferretur, ex l. incesta, l. dote 61. Digestis de ritu nupt. l. 4. C. de incestis nuptiis, junctis traditis à Cujac. lib. 1. qq. Papi. in d. l. ultim. Forner. lib. 4. rer. quotid. cap. 17.*

Contraria tamen sententia, videlicet matrimonium privigni cum noverca, vitrici cum privigna, foceri cum nuru, & e converso, non irritari jure naturali, sed positivo, probant D. Thomas 2. 2. q. 154 art. 9. in solut. ad 3. ubi Cajetanus, Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 66. num. 7. Basil. cod.

91
Contraria
sententia
probat.

tract. lib. 7. cap. 34. à num. 5. Henriquez lib. 11. cap. 1. num. 2. pluribus relatis Diana 4. p. tract. 4. resol. 93. Fagundez tom. 2. in precept. Decalogi, lib. 6. cap. 6. Joannes Glossator antiquus apud Accursium in d. l. ultim. Brisson. de jure connub. pag. 277. Grotius de jure belli lib. 2. cap. 5. num. 13. quæ sententia evetti non debet à Papin. in d. l. ult. nam ejus autoritas, etsi expressa sit, in hac tamen nuptiali tractatione parvificanda est, cum magis deferendum sit canonicis autoritatibus, quibus non obscure probatur hujusmodi matrimonia lege tantum ecclesiastica vetari, ut colligi primò potest ex cap. de incestis 35. q. 3. ubi præcipitur, matrimonia inter affines primi gradus ante illam prohibitionem contracta dissolvenda non esse. Supponit ergo aperte jure naturali valere, alioquin frustranea esset disputatio. Secundò, & quidem apertius, ex Concil. Aurelianensi 3. can. 10. & extat 2. tom. Concilior. pag. 505. ubi decernit, matrimonia hujusmodi in infidelitate contracta, post baptismum non esse separanda. Tertiò adduci solent historiae sacræ, & prophæ, ex quibus constat, matrimonia hæc jure gentium non fuisse illicita: nam lib. 3. Regum cap. 2. Adonias filius David petiit in uxorem Abisac, quæ antea fuerat uxor patris sui David, ut constat ex eod. lib. cap. 1. sic etiam referente Valerio Maximo Antigonus novercam duxit uxorem; eademque tam infausi matrimonii cupiditate incensus est Imperator Antonius Caracalla, ut refert Spartianus in ejus vita, ubi sic ait: *Interest scire, quemadmodum novercam suam duxisse dicatur, quæ cum esset pulcherrima, & quasi per negligentiam maxima corporis parte nuda esset, dixissetque Antonius: Vellem si liceret; Respondisse fertur: Si libet, licet; an nescis te Imperatorem esse. & leges dare, non accipere? Quo audito furor inconditus ad effectum criminis roboratus est, nuptiasque eas celebravit, quasi sciret se leges dare, cum vere solus prohibere debuisset: matrimonium enim non (alio enim erat dicendum nomine) duxit uxorem ad parricidium, jussit incestum.* Quibus & aliis fundamentis ita docent cum pluribus Sanchez d. disp. 65. num. 7. Basil. lib. 7. cap. 34. à n. 5. Nec in contrarium movere debeat, quæ pro contraria sententia expendimus. Non primum ex præsentis textu cum supra citatis; nam æquiparatio inter consanguineos, & affines non absolute accipienda est respectu prohibitionis naturalis, sed respectu legis ecclesiasticæ, quæ utriusque matrimonia irritat. Non obstat secundum argumentum ex Paulo; est enim ille locus omnino accipiendus de uxore patris adhuc superstitis; alioquin non dixisset Paulus, hujusmodi crimen inauditum esse inter gentes; nec etiam verbo uxoris uteretur, sed relictam patris vocaret. Denique minus obstat ratio reverentiæ; hæc enim non eandem vim habet, ac eam quam filii exhibere tententur parentibus; ac proinde cum ad similitudinem detur, non potest reverentia illa similitudinaria jure naturali irritare hujusmodi matrimonia. Manet ergo, in nullo gradu lineæ rectæ matrimonium jure naturali prohiberi, sed tantum lege Moyfi, data Levitici cap. 18. vers. 8. ibi: *Nuditatem uxoris patris tui ne detegito, nuditas patris tui est: nuditatem mulieris, & filia ipsius (id est privignæ) tuæ ne detegito: filiam filii ipsius, aut filiam filia ipsius ne uxorem ducito, propinqui sunt patris tui.* Et cap. 20. & Deuteronom. cap. 27. Simile etiam conjugium privigni

cum Noverca jure civili prohibitum fuit, l. si qua 12. l. adoptivus 14. ff. de ritu nupt. l. 17. C. de nuptiis, l. si adulterum 38. §. 3. ff. ad l. Jul. de adult. Item Vitrici cum privigna, §. affinitatis, Insti. de nuptiis. Item nurum ducere non licet, d. l. adoptivus 14. §. nec socrum, §. socrum, Insti. de nupt. Cicero pro Cluentio, ibi: *Nubit genero sacrus, auspiciis nullis, nullis auctoribus, funestis limumibus: o mulieris scelus incredibile, & præter hoc unum in omni vita inauditum! o libidinem effrenatam, & indomtam! o audaciam singularem!* Inter comprivignos verò ritè contrahi matrimonium docetur in l. generali 34. §. 2. ff. de ritu nupt. l. Tutia qua 134. ff. de verb. obi. §. 8. Insti. de nuptiis: ubi rationem reddit Hothomanus. Sacris etiam canonibus in hujusmodi linea recta matrimonium prohiberi jam probavi in can. 66. Concil. Illiber. Circa primum gradum lineæ transversalis non levis hæsitatio est, quo jure cum uxore fratris præmortui matrimonium prohibetur, ut ex adducendis infra in cap. fin. de divortis, apparebit. In aliis autem gradibus affinitatis olim usque ad septimum, ad similitudinem consanguinitatis prohibebatur matrimonium, ut ex præsentis textu, & aliis supra citatis constat: postea ad quartum usque gradum fuit impedimentum hoc restrictum, cap. 1. §. 8. ita tamen, quod si matrimonium contractum fuisset in quarto affinitatis gradu, non dissolveretur, cap. 3. 45. q. 3. cap. non debet, hoc titul. tandem post Concil. Trident. sess. 24. de reform. matrim. cap. 3. impedimentum hoc tantum extenditur ad secundum gradum inclusivè, Macedo de clavibus Petri, lib. 4. cap. 10. de matrim. fol. 605.

Ratio autem cur prohibeantur nuptiæ inter affines, ex eo provenit, quia vir & uxor una caro sunt, ideoque uxoris cognati fiunt quodammodo viro cognati, cum sint cognati uxoris, cum qua maritus est una caro; & ideo in cap. si vir 15. §. 3. docetur nurum pro filia haberi: nec unus propinquus uxoris pertinere potest ad uxorem, quin pertineat ad maritum, cap. 1. 35. q. 10. æqualiter scilicet, ob eandem rationem, quia una caro sunt, cap. 1. & 2. 35. q. 10. Unde in can. 13. 35. q. 3. omninò exæquantur consanguinei uxoris nostris consanguineis, dum docetur, ut non magis jungatur vir consanguineis uxoris suæ, quam suis consanguineis. Unde sicut inter consanguineos matrimonium prohibetur, ita & inter affines. Rationem autem, quare inter consanguineos matrimonium inhibeat, assignabimus, & illustrabimus infra in cap. quod super. Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam respondendum est, quod licet Christus Dominus non tulisset leges politicas; tamen non est negandum, potestatem habuisse eas ferendi, & ita Summum Pontificem ejus Vicarium posse hodie eas dare, præcipue quæ ad æternam salutem fidelium necessariæ sunt. Accedit, nam leges circa matrimonium, non tam politicæ, quam spirituales dicendæ sunt: unde passim legimus in Conciliis plures canones circa matrimonium latos. Nec obstat, quod dicebamus, videlicet Christum Dominum non tulisse leges de consanguineis arcendis à conjugio consanguineorum; nam etsi Christus Dominus in lege gratiæ similes leges non tulerit, tamen Ecclesia potuit eas proferre ex justis causis, quas dabimus infra in cap. quod super. Nec obstat augmentum hujus difficultatis deductum ex dictis Conciliis Turon.

& Parisiensis; nam licet in eis tantum fiat mentio prohibitionis usque ad secundum gradum, non tamen negatur in aliis gradibus usque ad septimum, juxta veteres canones prohiberi. Nec tandem obstat ultimum augmentum dubitandi rationis; nam licet jure civili in linea recta ascendentium, & descendentium tantum nuptiæ prohiberentur in infinitum, quia hi omnes habent vicem parentum, & liberorum; in li-

nea tamen transversali olim tantum prohibebantur nuptiæ inter eos, qui etiam inter se erant parentum, & liberorum loco, l. 4. §. eos itaque, ff. de ritu nupt. Postea verò Imperatores eandem prohibitionem prodixerunt ad alias personas, ut ad levirum, fratrem, glorem, & gambreum, l. 1. §. 3. l. penult. & ult. C. de incestis nupt. prosequitur latius Arnold. Vinius lib. 2. select. cap. 3.

CAPUT II.

Urbanus III. (a) Burdegalensi Archiepiscopo.

Super eo, quod juvenem quendam asseris puellam quandam (b) nondum nubilem fide interpositâ desponsasse, quæ jam facta nubilis virum reperit, & ipse excipit dicens, se non debere eam ducere, pro eo, quod postquam puellam (c) affidavit, carnaliter propinquam ejus cognovit: inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod si manifestum fuerit, eundem juvenem cognovisse propinquam jam dictæ puellæ, aut si manifestum non est, & etiam id (d) fama loci non habet, cum sponsa sua esset tantum de futuro, idem juvenis ab impetitione puellæ debet absolvi.

NOTÆ.

1. (a) **Urbanus III.**] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 1. ubi additur pars capituli consulti, ut agnoscamus in præfenti referri partem textus in cap. consulti, de usuris. De Burdegalensi Metropoli plura adduxi in cap. fin. de majoribus, & obed.
2. (b) **Nondum nubilem.** De ætate necessaria, tam ad nuptias, quam ad sponsalia, egi in cap.

2. & 3. de despons. impub.

(c) **Affidavit.**] Affidare est fidem suam alicui obstringere; cujus vocis mentio fit in Constit. Neapolit. l. 2. tit. 37. lib. 2. & lib. 3. tit. 7. & 8. notaverunt Gerardus Vossius de vitus serm. lib. 4. cap. 1. Lindembrog. in Glossario, verbo Affidare.

(d) **Fama.**] Quatenus fama sufficiat ad impediendum matrimonium, exposui in cap. præterea, de sponsal. & hujus textus commentarium dedi supra, tit. proximo.

CAPUT III.

(a) Cœlestinus III.

Quod dilectio tua, &c. Quæsiisti à nobis, utrum is qui à stipite per lineam descendentem, sexto, vel septimo gradu distat, possit ei, qui ex altera parte per lineam descendentem ab eodem stipite, secundo, vel tertio gradu distat, matrimonialiter copulari, propter indulgentiam fel. mem. (b) Adriani Papæ, tunc Albanensis Episcopi, in Norvegiæ Legati; qua permissum est omnibus illius terræ in sexto gradu conjugii: quod tibi videtur convenienter fieri posse secundum regulam à quibusdam Doctoribus approbatam, quæ dicitur, quoto quis gradu distat à stipite, toto distat à quolibet descendente: cum tamen de consuetudine Norvegiæ, si quando talis casus emergerit, incolæ terræ propter proximiorum gradum conjunctos separant, copulari autem volentes non permittunt insimul copulari, sicut litterarum tuarum series demonstravit. Nos verò sic consultationi tuæ duximus respondendum, quod indulgentia sic est intelligenda, ut uterque conjugendorum à stipite sexto gradu distet, cognatione secundum canones computata. Si verò alter sexto, vel septimo gradu distet à stipite, alter verò secundo, vel tertio gradu, conjugii non debent. Unde in hac parte consultius duximus multitudini, & observatæ (c) consuetudini deferendum, quam aliud in dissensionem, & scandalum populi (d) novitate quadam adhibita statuendum.

NOTÆ.

- (a) **Cœlestinus.**] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 2. nullibi tamen exprimitur cui Prælato Norvegiæ, seu Daniæ rescribat Pontifex.

(b) **Adriani Papæ.**] Qui Nicolaus antea dictus, natione Anglus, Canonicus Regularis, ab Eugenio III. electus est Episcopus Cardinalis Albanensis, atque in Sueciam, Norvegiamque missus Legatus, eam gentem postremam propemodum barbarie laborantem, ad Christum convertit.